

Резюме

Мамедова А. И. О способах разрешения конфликтов в системе местного самоуправления.

В статье проанализированы правовые и неюридические способы разрешения конфликтов. Выявлены особенности участия и регламентированы полномочия третьей стороны правового способа регулирования конфликтов в системе местного самоуправления. Охарактеризованы неюридические способы, которые могут быть использованы как неформальные процедуры при разрешении споров правового характера. В заключении сформулировано предложение о возможности обобщения двух способов разрешения конфликтов в системе местного самоуправления.

Ключевые слова: конфликт, конфронтационное противостояние, компромисс, сотрудничество, третья сторона, переговоры, примирение, посредничество.

Summary

Mamedova A. As for the method of solving conflicts in local government.

The article analyzes the legal and non-legal methods of resolving conflicts. Clarified the participation and regulated by the authority of a third party legal process of conflict management in the system of local self-government. Characterized by non-legal methods that can be used as an informal procedures to resolve disputes of a legal nature. In the proposal for the conclusion of the possibility of generalizing the two methods of conflict resolution in the system of local government.

Key words: conflict, confrontational opposition, compromise, cooperation, third parties, negotiate, reconciliation, intermediation.

Отримано 5.08.2013

УДК 34(094) 346.2

В. М. ПАСТЕРНАК

*Вікторія Миколаївна Пастернак, викладач
Навчально-наукового інституту права, психології
та економіки Львівського державного університету
внутрішніх справ*

**ОСОБЛИВОСТІ СТВОРЕННЯ ІНОЗЕМНОЇ СТРАХОВОЇ КОМПАНІЇ
І СТРАХОВОЇ КОМПАНІЇ З ІНОЗЕМНИМИ ІНВЕСТИЦІЯМИ**

Щодо порядку створення нових або реорганізації існуючих страхових компаній, то він регулюється як загальними законами, так і нормативними актами про підприємницьку діяльність, реєстрацію юридичних осіб, виконання грошово-валютних операцій, рух цінних паперів тощо, а також законодавством, що стосується особливостей страхового профілю діяльності.

Якщо порівнювати страхові компанії, де основний капітал становлять національні капіталовкладення, і страхові компанії, де залучені іноземні інвестиції, то слід сказати, що діяльність, порядок створення і ліквідації (припинення) останньої регулюється не лише Цивільним кодексом України, Господарським кодексом України, Законом України «Про господарські товариства» та Законом України «Про страхування», а ще й законодавством України, яке вирішує проблеми іноземного інвестування.

Якщо вести мову про створення іноземної страхової компанії, то тут крім двох етапів формування юридичної особи (формування юридичної особи, надання юридичній страховій компанії статусу страховика), тобто створення юридичної особи і її державної реєстрації, порядок якої визначається Законом України «Про державну реєстрацію юридичних осіб та фізичних осіб – підприємців». Для державної страхової компанії із організаційно-правовою формою акціонерного товариства визначено такий порядок: резервування найменування юридичної особи, тобто засновник (засновники) іноземної страхової компанії має право зарезервувати найменування юридичної особи протягом двох місяців, а якщо іноземна страхова компанія створюється у вигляді відкритого акціонерного товариства строком на дев'ять місяців. Після резервування і сплати усіх мит засновники, а їх згідно зі ст. 2 Закону України «Про страхування» повинно бути не менше трьох, подають такі документи:

- 1) заповнену реєстраційну картку на проведення державної реєстрації юридичної особи;
- 2) копію рішення засновників або уповноваженого ним органу про створення юридичної особи у випадках, передбачених законом;
- 3) два примірники установчих документів;
- 4) квитанцію, що засвідчує внесення реєстраційного збору за проведення державної реєстрації юридичної особи;
- 5) якщо проводилось резервування найменування юридичної особи – додатково подається чинна довідка з Єдиного державного реєстру про резервування найменування юридичної особи.

Оскільки йдеться про створення і реєстрацію іноземної страхової компанії, то доцільно буде зазначити, що згідно із п. 7 ст. 24 Закону України «Про державну реєстрацію юридичних осіб та фізичних осіб» додатково подається документ про підтвердження реєстрації іноземної юридичної особи в країні її місцезнаходження, зокрема витяг із торговельного, банківського або судового реєстру¹. У даній ситуації маємо на увазі іноземну страхову компанію, тобто страховика, де іноземні інвестиції становлять не менше 10 %. Таким чином, іноземна страхова компанія, яка не є резидентом України, може придбати частину акцій страхової компанії, яка є резидентом України; таким чином виникає іноземна страхова компанія на території України.

Наступний етап процесу створення страхової компанії, тобто надання їй статусу страховика, полягає у видачі ліцензії юридичній особі, яка має намір стати страховиком, тобто зареєструвати юридичну особу із організаційно-правовою формою, що передбачена для юридичних осіб, метою, яких є здійснення страхової діяльності.

Перше питання, що постає у засновників, які мають намір створити страхову компанію: хто видає ліцензію на право зайняття страховою діяльністю? Відповідь на нього дає Закон України «Про страхування»: ліцензування страхової діяльності здійснює уповноважений орган, який видає страховикам ліцензію на проведення конкретних видів страхування. Нині немає конкретного нормативного акта, який би визначав діяльність такого органу. Це зумовлено тим, що 21 червня 2000 р. Постановою Кабінету Міністрів України було скасовано попередню постанову від 17 вересня 1993 р. «Про Комітет у справах нагляду за страховою діяльністю». Сьогодні усі функції цього комітету визначено Законом України «Про страхування». Зокрема ст. 36 передбачає, що основними функціями Уповноваженого центрального органу виконавчої влади є:

- 1) ведення єдиного державного реєстру страховиків (перестраховиків) і державного реєстру страхових та перестрахових брокерів;
- 2) видача ліцензій страховикам на здійснення страхової діяльності та проведення перевірок їх відповідності виданій ліцензії;
- 3) видача свідоцтв про включення страхових та перестрахових брокерів до державного реєстру страхових та перестрахових брокерів і проведення перевірки додержання ними законодавства про посередницьку діяльність у страхуванні та перестрахованні й достовірності їх звітності;
- 4) проведення перевірок щодо правильності застосування страховиками (перестраховиками) та страховими посередниками законодавства про страхову діяльність і достовірності їх звітності;
- 5) розроблення нормативних та методичних документів з питань страхової діяльності, що віднесена цим Законом до компетенції Уповноваженого органу;
- 6) узагальнення практики страхової і посередницької діяльності на страховому ринку, розроблення й подання у встановленому порядку пропозицій щодо розвитку та вдосконалення законодавства України про страхову і посередницьку діяльність у страхуванні та перестрахованні;
- 7) прийняття у межах своєї компетенції нормативно-правових актів з питань страхової і посередницької діяльності у страхуванні та перестрахованні;
- 8) проведення аналізу додержання законодавства об'єднаннями страховиків і страхових посередників;
- 9) здійснення контролю за платоспроможністю страховиків відповідно до взятих ними страхових зобов'язань перед страхувальниками;
- 10) забезпечення проведення дослідницько-методологічної роботи з питань страхової і посередницької діяльності у страхуванні та перестрахованні, підвищення ефективності державного нагляду за страховою діяльністю;
- 11) встановлення правил формування, обліку й розміщення страхових резервів та показників звітності;
- 12) проведення і координація у визначеному законодавством порядку навчання, підготовки й перепідготовки кадрів та встановлення кваліфікаційних вимог до осіб, які провадять діяльність на страховому ринку, організація нарад, семінарів, конференцій з питань страхової діяльності;
- 13) участь у міжнародному співробітництві у сфері страхування і посередницької діяльності у страхуванні та перестрахованні, вивчення, узагальнення, поширення світового досвіду, організація виконання міжнародних договорів України з цих питань;
- 14) здійснення організаційно-методичного забезпечення проведення актуарних розрахунків.

Уповноважений орган може здійснювати інші функції, необхідні для розв'язання покладених на нього завдань.

Якщо розглянути питання видачі ліцензії страховикам на проведення конкретних видів страхування, то тут існує ціла процедура, що стосується видачі ліцензії для страховика. Так, ст. 38 Закону України «Про страхування» визначає, які саме документи, крім заяви, страховик повинен подати до Уповноваженого органу для одержання ліцензії:

- копії установчих документів та копію свідоцтва про реєстрацію;
- довідки банків або висновки аудиторських фірм (аудиторів), що підтверджують розмір сплаченого статутного фонду;
- довідку про фінансовий стан засновників страховика, підтверджену аудитором (аудиторською фірмою), якщо страховик створений у формі повного чи командитного товариства або товариства з додатковою відповідальністю;
- правила (умови) страхування;
- економічне обґрунтування запланованої страхової (перестраховальної) діяльності;

– інформацію про учасників страховика, голову виконавчого органу та його заступників, копію диплома про вищу економічну або юридичну освіту голови виконавчого органу страховика або його першого заступника, копію диплома про вищу економічну освіту головного бухгалтера страховика, інформацію про наявність відповідних сертифікатів у випадках, передбачених Уповноваженим органом.

Після подачі усіх документів і прийняття їх Уповноваженим органом останній зобов'язаний розглянути заяву страховика про видачу йому ліцензії у строк, що не перевищує 30 календарних днів з часу одержання усіх документів.

Зрозумілим є й той факт, що для видачі ліцензії на право зайняття страховою діяльністю подається і ряд інших документів, які не передбачені Законом України «Про страхування», але повинні додаватися до заяви про видачу ліцензії для здійснення страхування:

- 1) засвідчені в установленому порядку копії установчих документів (для юридичної особи);
- 2) засвідчена в установленому порядку копія протоколу установчих зборів або рішення про створення страховика;
- 3) довідка банку про підтвердження повної сплати статутного фонду страховика відповідно до установчих документів (у сумі, еквівалентній 100 тис. євро або 500 тис. євро), якщо внески здійснюються лише у грошовій сумі. У разі коли статутний фонд страховика сплачений у розмірі 60 % у грошовій формі, а решта – іншими цінностями, подається довідка банку (для підтвердження сплати грошової частини) та акт аудиторської перевірки (для підтвердження сплати частини статутного фонду іншими цінностями);
- 4) баланс підприємства на останню звітну дату за підписом керівника суб'єкта господарської діяльності, скріплений печаткою;
- 5) засвідчена в установленому порядку копія диплома про вищу освіту (для керівника);
- 6) довідка про фінансовий стан засновників страховика, підтверджена аудитором, якщо страховик утворений у формі повного чи командитного товариства або товариства з додатковою відповідальністю;
- 7) правила (умови) страхування на кожен вид страхування у двох примірниках (для добровільних видів страхування) за підписом керівника суб'єкта господарської діяльності, скріплені печаткою;
- 8) економічне обґрунтування запланованої страхової (перестраховальної) діяльності за підписом керівника суб'єкта господарської діяльності, скріплені печаткою;
- 9) засвідчені в установленому порядку копії відповідних сертифікатів у випадках, визначених органом ліцензування відповідно до статті 38 Закону України «Про страхування»².

Після подачі усіх документів, необхідних для отримання ліцензії, орган ліцензування згідно із ст. 11 Закону України «Про ліцензування певних видів господарської діяльності» приймає рішення про видачу або відмову у видачі ліцензії приймається органом ліцензування у термін не більше 10-ти робочих днів з дати надходження заяви та всіх необхідних документів. Повідомлення про рішення щодо заяви на отримання ліцензії надсилається заявнику в письмовій формі протягом трьох робочих днів із дати ухвалення відповідного рішення.

Після ухвалення рішення про видачу юридичній особі ліцензії страховик вноситься до державного реєстру страховиків (перестраховиків) України³.

Зазвичай ще однією складовою, яка завершує другий етап створення юридичної особи страховика, є плата за видачу ліцензії. Адже якщо заявник протягом 30 днів після повідомлення про ухвалення рішення про видачу ліцензії не підтвердив внесення плати за видачу ліцензії чи не звернувся до органу ліцензування для одержання оформленої ліцензії, то орган ліцензування може скасувати рішення про видачу даної ліцензії⁴. І уже не пізніше, як за три робочих дні після підтвердження внесення плати за видачу ліцензії, орган ліцензування повинен оформити ліцензію. Саме тому, на наш погляд, етап надання статусу страховика завершується не ухваленням рішення про видачу ліцензії, а здійсненням всіх дій, необхідних для її отримання.

Щодо іноземної страхової компанії (компанія, де 10 % статутного капіталу є іноземним), як ми уже зазначали вище, крім створення юридичної особи і надання їй статусу страховика присутній ще й елемент, який визначатиме права і обов'язки такої страхової компанії буде державна реєстрація іноземних інвестицій.

У такому випадку постає запитання, що слід визначати інвестиціями в страховій діяльності. Згідно із Законами України «Про інвестиційну діяльність» та «Про режим іноземного інвестування» інвестиціями є всі види майнових та інтелектуальних цінностей, що вкладаються в об'єкти підприємницької й інших видів діяльності, в результаті якої створюється прибуток (дохід) або досягається соціальний ефект, щодо цінностей, які є видами інвестицій. Їхній перелік визначено ст. 1 Закону України «Про інвестиційну діяльність», хоча він і не є вичерпним. Перш ніж говорити про види інвестицій в цілому чи інвестування в сфері страхування, спробуємо визначити, хто може бути суб'єктами інвестиційної діяльності як в цілому, так і в страховій діяльності. Так, ст. 5 Закону України «Про інвестиційну діяльність» визначає, що інвестори є одним із суб'єктів інвестиційної діяльності, які приймають рішення про вкладення власних, позичкових і залучених майнових та інтелектуальних цінностей в об'єкти інвестування. Оскільки ми ведемо мову про іноземну страхову компанію, то тут слід нагадати про те що страховиками можуть бути резиденти України. Щоб з'ясувати, хто може бути резидентом України, спробуємо визначити, хто належить до нерезидентів. Так нерезидентами є:

- 1) фізичні особи (іноземні громадяни, громадяни України, особи без громадянства), які мають постійне місце проживання за межами України, в тому числі ті, що тимчасово перебувають на території України;
- 2) юридичні особи, суб'єкти підприємницької діяльності, що не мають статусу юридичної особи (філії, представництва тощо), з місцезнаходженням за межами України, які створені й діють відповідно до законо-

давства іноземної держави, у тому числі юридичні особи та інші суб'єкти підприємницької діяльності з участю юридичних осіб та інших суб'єктів підприємницької діяльності України;

3) розташовані на території України іноземні дипломатичні, консульські, торговельні та інші офіційні представництва, міжнародні організації та їх філії, що мають імунітет та дипломатичні привілеї, а також представництва інших організацій і фірм, які не здійснюють підприємницької діяльності на підставі законів України⁵.

Якщо вести мову про іноземних страховиків, то в Європейському Союзі страхування – основний інструмент для дослідження соціальної стабільності і благополуччя. Нещодавно на українському ринку почав роботу ліцензований страховий брокер ЄВРОЛАЙФ Україна. Це підприємство з 100 % іноземним капіталом належить відомому світовому концерну ОС Occident Holding AG (Швейцарія). ЄВРОЛАЙФ УКРАЇНА включений Комітетом по справах нагляду за страховою діяльністю в Реєстр страхових брокерів України (свідоцтво № 9). Основний вид діяльності цієї компанії – страхове посередництво, консультування зі спеціалізацією у сфері страхування життя. Виникає питання, яким чином такі страхові компанії здійснюють свою діяльність в Україні. Наша відповідь на цю проблему є такою: ЄВРОЛАЙФ УКРАЇНА входить в концерн, про який йшлося вище, а згідно зі ст. 120 Господарського кодексу України концерном визнається статутне об'єднання підприємств, а також інших організацій, на основі їх фінансової залежності від одного або групи учасників об'єднання, з централізацією функцій науково-технічного і виробничого розвитку, інвестиційної, фінансової, зовнішньоекономічної та іншої діяльності. Учасники концерну наділяють його частиною своїх повноважень, у тому числі правом представляти їх інтереси у відносинах з органами влади, іншими підприємствами та організаціями. Справа в тому, що ЄВРОЛАЙФ УКРАЇНА є страховим брокером, а згідно ст. 15 Закону України «Про страхування», яка дає визначення страхового брокера де не вказано, що страховий брокер має бути резидентом України⁶. Навпаки, зазначено, що страхові або перестрахові брокери – нерезиденти можуть надавати послуги лише через постійні представництва в Україні, які повинні бути зареєстровані як платники податку відповідно до законодавства України та включені до державного реєстру страхових або перестрахових брокерів⁷. Щодо визначення страхового брокера, то це – юридичні особи або громадяни, які зареєстровані у встановленому порядку як суб'єкти підприємницької діяльності та здійснюють за винагороду посередницьку діяльність у страхуванні від свого імені на підставі брокерської угоди з особою, яка має потребу у страхуванні як страхувальник. Таким чином, законодавець розставив усі крапки над і, адже багато осіб, укладаючи договір страхування, намагаються отримати реальний європейський страховий захист. І для цього їм не потрібно залишати країну. Щодо організаційно-правової форми таких компаній, то вони будуть такими, як визначено законодавством України.

Отже, спробуємо визначити, які можуть бути форми здійснення іноземних інвестицій. Форми здійснення іноземних інвестицій визначає Закон України «Про режим іноземного інвестування».

Іноземні інвестиції можуть здійснюватися у таких формах: 1) часткової участі у підприємствах, що створюються спільно з українськими юридичними і фізичними особами, або придбання частки діючих підприємств; 2) створення підприємств, що повністю належать іноземним інвесторам, філій та інших відокремлених підрозділів іноземних юридичних осіб або придбання у власність діючих підприємств повністю; 3) придбання не забороненого законами України нерухомого чи рухомого майна, включаючи будинки, квартири, приміщення, обладнання, транспортні засоби та інші об'єкти власності, шляхом прямого одержання майна та майнових комплексів або у вигляді акцій, облігацій та інших цінних паперів; 4) придбання самостійно чи за участю українських юридичних або фізичних осіб прав на користування землею та використання природних ресурсів на території України; 5) придбання інших майнових прав; 6) господарської (підприємницької) діяльності на основі угод про розподіл продукції; 7) в інших формах, які не заборонені законами України, в тому числі без створення юридичної особи на підставі договорів із суб'єктами господарської діяльності України.

¹ Закон України «Про державну реєстрацію юридичних осіб та фізичних осіб підприємців» від 15. 05. 2003 р. // Відомості Верховної Ради (ВВР). – 2003. – № 31–32. – Ст. 263.

² Закон України «Про страхування» від 07.03.1996 р. // Відомості Верховної Ради (ВВР). – 1996. – № 18. – С. 78.

³ Закон України «Про ліцензування певних видів господарської діяльності» від 01. 06. 2000 р. // Відомості Верховної Ради (ВВР). – 2000. – № 36. – Ст. 299.

⁴ Базидевич В. Д., Базидевич К. С. Страхова справа. – К.: Товариство «Знання», 1998.

⁵ Омельченко А. В. Іноземні інвестиції в Україні: Довідник з правових питань. – К.: Юрінком, 1997. – 412 с.

⁶ Закон України «Про страхування» від 07.03.1996 р. // Відомості Верховної Ради (ВВР). – 1996. – № 18. – С. 78.

⁷ Закон України «Про страхування» від 07.03.1996 р. // Відомості Верховної Ради (ВВР). – 1996. – № 18. – С. 78.

Резюме

Пастернак В. М. Особливості створення іноземної страхової компанії і страхової компанії з іноземними інвестиціям.

У статті автор розкриває складний процес створення іноземної страхової компанії з іноземними інвестиціями, який можна поділити на два етапи: формування юридичної особи та надання юридичній особі статусу страховика, тобто створення юридичної особи і її державної реєстрації, порядок якої визначається Законом України «Про державну реєстрацію юридичних осіб та фізичних осіб – підприємців». Щодо порядку створення нових або реорганізації існуючих страхових компаній, то він регулюється, як загальними законами, так і нормативними актами про підприємницьку діяльність, реєстрацію юридичних

осіб, виконання грошово-валютних операцій, рух цінних паперів тощо, так і законодавством, що стосується особливостей страхового профілю діяльності. Якщо розглянути питання видачі ліцензії страховикам на проведення конкретних видів страхування то тут існує ціла процедура, що стосується видачі ліцензії для страховика. Після ухвалення рішення про видачу юридичній особі ліцензії страховик вноситься до державного реєстру страховиків (перестраховиків) України.

Ключові слова: страхова компанія, страховик, іноземна страхова компанія, юридична особа, страховий брокер, форми інвестиції.

Резюме

Пастернак В. Н. Особенности создания иностранной страховой компании и страховой компании с иностранными инвестициями.

В статье автор раскрывает сложный процесс создания иностранной страховой компании с иностранными инвестициями, который можно разделить на два этапа: формирование юридического лица и предоставление юридическому лицу статуса страховщика, то есть создание юридического лица и его государственной регистрации, порядок которой определяется Законом Украины «О государственной регистрации юридических лиц и физических лиц – предпринимателей». Относительно порядка создания новых или реорганизации существующих страховых компаний, то он регулируется как общими законами, так и нормативными актами о предпринимательской деятельности, регистрацию юридических лиц, выполнение денежно-валютных операций, движение ценных бумаг и т.д., так и законодательством, касающимся особенностей страхового профиля деятельности. Если рассмотреть вопрос выдачи лицензии страховщикам на проведение конкретных видов страхования, то тут существует целая процедура, касающаяся выдачи лицензии для страховщика. После утверждения решения о выдаче юридическому лицу лицензии, страховщик вносится в государственный реестр страховщиков (перестраховщиков) Украины.

Ключевые слова: страховая компания, страховщик, иностранная страховая компания, юридическое лицо, страховой брокер, формы инвестиции.

Summary

Pasternak V. Peculiarities of the establishment of a foreign insurance company and an insurance company with foreign investments.

The author reveals a complex process of creating a foreign insurance company with foreign investments, which can be divided into two stages: formation of legal entity and granting to legal entity of the status of insurer, i.e. creation of legal entity and its state registration, which order is determined by the Law of Ukraine “On State Registration of Legal Entities and Individual Entrepreneurs”. As far as the procedure of creating new or reorganization of the existing insurance companies is concerned, it is regulated by both general laws and normative acts on entrepreneurship, registration of legal entities, conducting of monetary and foreign exchange transactions, flow of securities etc., as well as by legislation concerning features of insurance activity profile. If you consider an issue regarding issuance of license to insurers for conducting specific types of insurance, then there exists an entire procedure regarding issuance of a license for insurer. Upon approval of the decision to issue a license to legal entity, this insurer is entered into the state register of insurers (reinsurers) of Ukraine.

Key words: insurance company, insurer, foreign insurance company, legal person, insurance broker, forms of investment.

Отримано 8.07.2013

УДК 34.346

Н. В. РАЗБЕЙКО

Наталія Вікторівна Разбейко, здобувач Інституту економіко-правових досліджень НАН України

ДЕЯКІ ОЗНАКИ ЮРИДИЧНИХ ФАКТІВ У ГОСПОДАРСЬКИХ ВІДНОСИНАХ

Витоки доктрини юридичних фактів мають своє коріння з римського права, коли особа зверталася за документальним підтвердженням того чи іншого факту у випадку, коли втрачено документи про цю подію. Теорія юридичних фактів виникла дуже давно з потреб практики та застосовується і на сучасному етапі розвитку суспільства, що підкреслює актуальність досліджень з цієї тематики, особливо під час впливу інтеграційних процесів на законодавство України.

Аналіз останніх досліджень і публікацій свідчить, що юридичні факти досліджувалися в роботах С. С. Алексєєва, О. С. Іоффе, В. Б. Ісакова, С. Ф. Кечек'яна, О. О. Красавчикова, Р. Й. Халфіної та інших. У теорії господарського права юридичні факти розглядалися О. П. Віхровим. Ним проведено їх класифікацію, до якої включено: безпосередньо закон або інший нормативно-правовий акт, акт управління господарською діяльністю, господарський договір чи інша угода, порушення вимог закону, створення об'єктів інтелектуальної власності, заява чи звернення суб'єкта господарювання до суб'єкта організаційно-господарських повноважень, інші дії або події, з якими закон пов'язує настання правових наслідків у сфері організації господарювання¹. Тому можна стверджувати, що розгляду особливостей юридичних фактів у господарських